

různé

DĚJINY DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY 1939—1945

6. díl. Zásadní přelom ve válce

Koncem roku 1976 vyšel v Moskvě šestý díl dvanáctisvazkových „Dějín druhé světové války 1939—1945“ pod názvem „Zásadní přelom ve válce“.

Autorský kolektiv šestého dílu za řízení G. T. Chorošilova popisuje procesy a události v sociálně ekonomickém a politickém životě válečných koalic a na frontách ozbrojeného zápasu od podzimu roku 1942 do jara roku 1943. Byla to doba, v jejímž průběhu došlo k nejdůležitějším událostem druhé světové války. Kniha objasňuje hlavní faktory, které umožnily Sovětskému svazu uskutečnit zásadní přelom ve válce ve prospěch zemí antihitlerovské koalice. Přesvědčivě dokazuje přínos národů těchto států ke zmaření agresivních snah zemí fašistického bloku.

Hrdinný sovětský lid odrazil druhý generální útok a připravil rozhodující porážku hlavním silám fašistického bloku, zásadně změnil průběh druhé světové války, převzal od silného nepřítele strategickou iniciativu a rozhodujícím způsobem přispěl k vytvoření zásadního přelomu ve válce.

V průběhu zimního tažení roku 1942 až 1943 sovětská vojska zničila přes 100 nepřátelských divizí, tj. více jak 40 % všech sil na frontě proti SSSR. Celkové ztráty hitlerovských vojsk činily asi 1 milion 700 tisíc osob, 3,5 tisíce tanků, 24 tisíc děl a 4,3 tisíce letounů. V období zimního útoku sovětská vojska zahnila hitlerovská vojska do vzdálenosti 600 až 700 kilometrů, osvobodila od okupantů obrovské území o rozloze více jak 480 tisíc km². Sovětský svaz vydržel ekonomický souboj s hitlerovským Německem, které využívalo průmyslový potenciál a zdroje téměř všech zemí západní Evropy. SSSR tak stál před celým světem jako síla, schopná splnit úkoly velké osvoboditelské mise.

Kniha přesvědčivě dokazuje rozhodující vliv válečných vítězství sovětských vojsk v zimě 1942—1943, zejména u Stalingradu, na politickou situaci zemí válečných koalic a na celý průběh druhé světové války.

Kniha se skládá z úvodu, tří částí a závěru. Obsahuje kromě toho chronologický

přehled hlavních událostí, abecední seznam jmen, geografických názvů a přehled map.

V souladu s konkrétními popisovanými problémy má kniha tuto strukturu:

První část — „**Rozhodující přínos Sovětského svazu k vytvoření zásadního přelomu ve druhé světové válce**“ — obsahuje analýzu bojové činnosti Sovětských ozbrojených sil na hlavní frontě druhé světové války, řídicí, organizátorské a inspirující úlohy Komunistické strany Sovětského svazu. Má osm kapitol:

1. V předvečer historického přelomu.
2. Příprava k rozhodujícím událostem.
3. Velké vítězství u Stalingradu.
4. Počátek hromadného vyhnání německých fašistických okupantů ze sovětské země.
5. Závěrečné operace na sovětsko-německé frontě.
6. Činnost válečného námořnictva, letectva a vojsk PVOS.
7. Boj sovětských lidí v týlu nepřítele.
8. Komunistická strana — organizátor boje sovětského lidu za zásadní přelom ve válce.

Druhá část — „**Úsilí národů USA, Velké Británie a ostatních zemí antifašistické koalice v boji proti agresivnímu bloku**“ — popisuje bojovou činnost ozbrojených sil USA a Velké Británie na evrop-

sko-atlantickém, africko-středozezemním a asijsko-tichooceánském válčišti, činnost komunistických a dělnických stran a boj sil národně osvobozenického antifašistického hnutí. Má pět kapitol:

9. Bojová činnost v severní Africe a na Středozezemním moři.
10. Bojová činnost na Atlantiku a v Západní Evropě.
11. Bojová činnost na Tichém oceánu a v Asii.
12. Komunistické a dělnické strany světa jako předvoj boje národů.
13. Rozvoj národně osvobozenického antifašistického hnutí.

Třetí část — „**Ekonomická situace a zahraniční politika válčících států**“ — hodnotí sociálně politické a ekonomické podmínky, v nichž narůstal a prohluboval se zásadní přelom ve druhé světové válce, objasňuje určující vliv válečných vítězství Sovětského svazu na další upevnění antifašistické koalice a oslabení fašistického bloku. Má čtyři kapitoly:

14. Válečné ekonomický potenciál SSSR, USA a Velké Británie.
15. Konsolidace sil států antihitlerovské koalice.
16. Válečná ekonomika a vnitřní politická situace států fašistického bloku.
17. Zahraniční politika států fašistického bloku.

☆

Z mnohých velkých vojenkopolitických událostí a problémů, které se vztahují k období zásadního obrátu v průběhu druhé světové války, zaměřili se autoři hlavně na ty události, které byly charakteristické pro sovětsko-německou frontu a především na hlubokou analýzu přínosu sovětského lidu k dosažení vítězství nad nepřítelem.

Válečná činnost na sovětsko-německé frontě na podzim roku 1942 dosáhla největšího rozmachu a vypětí. Na obou stranách se jí zúčastnilo více než 700 divizí (bez mála 12 miliónů osob), kolem 130 000 děl a minometů; délka fronty dosáhla maxima — 6200 km. V té době, mezi hlavními státy protihitlerovské koalice, byl Sovětský svaz v nejtěžší situaci. V podstatě sám vedl aktivní boj proti fašistickému Německu a jeho evropským spojencům. Nepřítel dosáhl Volhy v prostoru Stalingradu a bezprostředně se přiblížil ke Kavkazu. Jeho vojska byla 150—200 km od Moskvy a blokovala Leningrad. Angličtí a američtí spojenci nespěchali s otevřením druhé fronty. Omezili se jen na čin-

nost nevelkých sil na druhořadých válčištích a bombardovali některé objekty v Německu.

V důsledku hrdinského odporu sovětských vojsk na podzim roku 1942 byl útok nepřítele na jižním křídle sovětsko-německé fronty zastaven. Možnosti útoku úderných uskupení nepřítele vzhledem k velkým ztrátám byly vyčerpány. Celkový poměr sil se změnil ve prospěch Sovětské armády. Koncem podzimu roku 1942 byl v osobách, dělech a minometech 1,1 : 1, v tancích a stíhačích tanků 1,4 : 1 a v bojových letounech 1,3 : 1. Převaha svědčila o ohromných možnostech socialistického státu i v nejtěžších podmínkách války rychle obnovovat bojovou sílu armády. To bylo dosahováno vysokou organizací ekonomiky, plánovitým charakterem socialistického systému hospodářství, dovedným řízením strany, morálně politickou jednotou společnosti a hrdinskou prací lidu, který dával všechny své síly ke zničení nepřítele. Ekonomika státu čím dále tím více zabezpečovala vojska soudobými zbraněmi a bojovou technikou, zvláš-

tě tanky, letouny a dělostřelectvem, které bojovými vlastnostmi převyšovaly podobnou techniku spojeneckých a německých fašistických vojsk. Růst výroby válečného materiálu v SSSR vytvořil materiální předpoklady ke zničení nepřítele.

Bez ohledu na způsobené ztráty fašistický blok na podzim roku 1942 představoval značnou sílu. Hitlerovské Německo, které plně využívalo vlastní síly a prostředky, lidské a materiální zdroje okupovaných států, mělo stále ještě velké možnosti vedení války. Výroba zbraní a válečné techniky, ve srovnání s rokem 1941, se zvýšila téměř dvakrát a v celku zabezpečovala potřeby bojujících vojsk. Nacistické propagandě se stále ještě dařilo udržovat šovinistické nálady hlavní části obyvatelstva Německa. Vojenskopolitičtí představitelé fašistického bloku stanovili vojskům pro zimu 1942—43 na Východní frontě úkol — za jakoukoli cenu udržet obsazená území, nedovolit Sovětské armádě prolomit obranu a soustředováním záloh vytvořit předpoklady k rozvíjení útoku v létě roku 1943. Předvídali také opatření k zabránění případného vysazení anglo-amerických vojsk v Evropě, k udržení obsazených postavení v severní Africe a k zesílení ponorkové války na Atlantickém oceáně.

Tyto celkově aktivní obranné úkoly wehrmachtu neodpovídaly vzniklé situaci ve světě a vycházely z nedoceníení možností hlavních států antihitlerovské koalice a přecenění vlastních sil.

V knize autoři zdůvodňují, že Hlavní velení Sovětské armády již v září 1942 zjistilo začínající krizi útoku wehrmachtu, správně zhodnotilo výhodnou situaci, která vznikala na válčišti, a v podstatě od této doby s dlouhodobou předvídatelostí a v hlubokém utajení zahájilo přípravu k přechodu sovětských vojsk do protiútoku.

Celková příprava vycházela z vojenskopolitických cílů na zimu let 1942—43, které stanovil Ústřední výbor Komunistické strany a sovětská vláda a které předpokládaly zásadním způsobem změnit průběh války, osvobodit nejdůležitější ekonomické prostory na jihu státu, prolomit blokádu Leningradu a upevnit postavení na západním, moskevsko-smolenském strategickém směru. V souvislosti s tím Hlavní velení s přihlédnutím k reálným silám, ekonomickým možnostem, vojenskopolitické situaci a určeným cílům, za základ zámyslu stanovilo myšlenku vedení postupných útočných operací na rozsáhlé frontě od Ladožského jezera do předhůří Kavkazu.

Hlavní síly byly soustředovány na jižním křídle sovětsko-německé fronty, kde sovětská vojska vedla hlavní úder. Bylo zapotřebí zničit především silné a aktivní uskupení německých, rumunských, maďarských a italských vojsk mezi řekami Volhou a Donem, na severním Kavkaze a v dalším rozvíjet útok na kurském a charkovském směru a v prostoru Donbas. Aby nepřítel nemohl manévrovat silami a přisunout na jihozápadní směr další zálohy, bylo plánováno vést útočné operace v prostoru Velikých Luk, Rževa a Vjazmy.

Přechod do protiútoku u Stalingradu měl zabezpečit zničení nejsilnějšího úderného uskupení nepřítele, získání strategické iniciativy sovětským velením a vytvoření podmínek k rozšíření fronty strategického útoku.

Úspěch připravovaného úderu u Stalingradu měl v rozhodující míře ovlivnit celý průběh zimního tažení, a proto měl nejen strategický, ale i důležitý politický význam. Ve spojitosti s tím Předsednictvo ÚV-VKS (b), Státní výbor pro obranu a Hlavní velení považovaly za nutné pokládat plánovanou operaci v prostoru Stalingradu za hlavní opatření do konce roku 1942 na celé sovětsko-německé frontě a soustředit na ni pozornost a úsilí strany, vlády a všeho sovětského lidu.

Stalingradskou strategickou útočnou operaci připravovalo Hlavní velení zvláště pečlivě, protože situace neumožňovala sovětskému velení na tomto hlavním strategickém směru dosáhnout podstatné převahy v silách a prostředcích.

Vojska tří frontů na začátku protiútoku měla s nepřítelem skoro stejný poměr sil v osobách a bojovém letectvu. Sovětská vojska převyšovala nepřítele jen v dělostřelectvu 1,5 krát a v tancích 2,2 krát. Za takového poměru sil jen vysoké mistrovství Hlavního velení, velení frontů a armád, mistrovství a zkušenosti velitelů a štábů všech stupňů a nadšení vojáků mohly zabezpečit úspěšné vedení ohromné operace k obklíčení mohutného uskupení nepřítele. S tímto problémem se Sovětská armáda vypořádala jak ve strategickém, tak i v operačním a taktickém měřítku. Dovedně a smělé soustředování sil a prostředků umožnilo vytvořit na směrech hlavních úderů frontů a armád značnou převahu sil a prostředků nad nepřítelem. V úseku průlomu dosahovala převaha v osobách 2—2,5, v dělostřelectvu a tancích 4—4,5.

K vedení operace Hlavní velení účinně využilo výhodného postavení vojsk, které umožňovalo obklíčit nepřítele, který postoupil do značné hloubky východním

směrem. Počítalo s tím, že i když byl nepřítel v předcházejících bojích vyčerpán a neměl možnosti útočit, stále ještě udržoval hlavní síly vojsk v útočném uskupení, které se bez úspěchu snažilo obsadit Stalingrad v době, kdy jeho křídla byla roztažena a nedostatečně zabezpečena. Hlavní velení s vysokým uměním a utajeně připravilo protiútok. Proto stalingradská operace svým rozmachem, časem a místem vedení úderů byla pro nepřítele velkým překvapením. To vše bylo jedním z rozhodujících faktorů úspěchu a přerůstání protiútoku ve všeobecný útok na jižním křídle sovětsko-německé fronty. Dovedná volba směrů hlavních úderů, utajené soustřeďování a rozvíjení strategických záloh, přesné plánování a všestranné materiální zabezpečení operace, soustřeďování sil a prostředků na zvolených směrech, těsná součinnost mezi všemi vojskovými organizacemi, překvapivá činnost vojsk, vysoká tempa útoku dosahovaná použitím tankových a mechanizovaných svazků, pevné velení vojskům, mužnost, hromadné hrdinství a mistrovství sovětských vojáků byly v konečném výsledku předpokladem velkého vítězství v bitvě na Volze. Historie vojenského umění nezná příklady, kdy se některé armádě podařilo obkličít takové mohutné uskupení nepřítele. Stalingradské obkličení se stalo vzorem vojenského umění.

Veliké vítězství sovětského lidu a jeho ozbrojených sil u Stalingradu za řízení leninské strany je jednou z nejslavnějších stránek kroniky hrdinství Velké vlastenecké války. Bezprostředním výsledkem vítězství bylo zničení 6. a 4. tankové německé, 3. a 4. rumunské, 8. italské armády. Fašistický blok ztratil čtvrtinu svých sil z celkového počtu vojsk, která byla v té době na sovětsko-německé frontě. Celkové ztráty dosáhly asi 1,5 milionu osob. U Stalingradu bylo vysojeováno světové historické vítězství, které způsobilo obrát v průběhu druhé světové války ve prospěch států antifašistické koalice.

Autoři v knize dále rozebírají průběh a výsledky bojů za osvobození severního Kavkazu v roce 1943, které trvaly přes pět měsíců. K osvobození ekonomicky důležitých prostorů Donu, Kubáně a Těreku na začátku roku 1943 byla zahájena strategická útočná operace jižního a Zakavkazského frontu. Považujeme za správné připomenout, že příprava této operace pro vojska Zakavkazského frontu probíhala ve výjimečně těžkých podmínkách. Horský charakter terénu, malá hustota silnic a cest a nestálé počasí ztěžovaly přeskupování vojsk a přísun materiálů technic-

kých prostředků. Bez ohledu na potíže však velitelé a štáby všech stupňů, útvary a svazky dovedně využily charakteru terénu a odkrytých křídél k vyjití do týlu nepřítele, k vedení rozhodných úderů a k pronásledování odcházejícího nepřítele.

Německá fašistická vojska k udržení předmostí na Tamanském poloostrově a k obraně Kerčského průlivu však s využitím horských hřbetů a řek zvláště úporně bránila přístupy k městům Krasnodar a Novorossijsk.

Současně s bojovou činností u Krasnodaru na levém křídle Černoomořské skupiny vedla útok na Novorossijsk 47. armáda. Na tomto směru v týlu německých vojsk byl vysazen námořní výsadek, složený ze svazků 16. střeleckého sboru. Později toto předmostí, které bránil výsadek, bylo pojmenováno „Malá země“. Sedmi-měsíční boj na „Malé zemi“ — to je stránka palebné epopeje, hromadného hrdinství, příklad velké vytrvalosti, mužnosti a odvahy.

Výsledkem boje za osvobození severní Kavkazu bylo dosažení důležitých vojenskopolitických cílů. Od okupantů bylo osvobozeno území všech autonomních republik severního Kavkazu, velká část území stavropolského a krusnodarského kraje a rostovské oblasti. Vlast získala napětí Majkopský naftový prostor.

Úspěšný útok sovětských vojsk na středním a dolním toku Donu vytvořil výhodné podmínky k vedení strategické útočné operace silami Voronežského frontu v součinnosti s Brjanským a Jihozápadním frontem v prostoru horního Donu. V průběhu úspěšného vedení ostrožsko-rossošanské a voronežsko-kastorněnské operace bylo dosaženo velkého strategického úspěchu. Německá fašistická vojska, která utrpěla velké ztráty, byla nucena zahájit ústup. V obraně nepřítelů vznikla slabě bráněná trhlina v šíři 400 km.

Hlavní velení po zhodnocení situace a zjištění, že nepřítel nemá bližší operační zálohy, v únoru roku 1943 nařídilo vést útočné operace na jihu, prakticky bez přestávky, současně na kurském, charkovském, donbaském a krasnodarském směru. Tohoto gigantického útoku jen na jižním křídle se zúčastnilo pět frontů a Černomořské válečné loďstvo. Již v první polovině února vojska Voroněžského, Jihozápadního a Jižního frontu, která útočila v pásmu více než 800 km, postoupila do hloubky 150–300 km a osvobodila Kursk, Bělgorod, Charkov, Rostov a stovky dalších měst a osad. Operací závěrečné etapy zimního tažení se zúčastnilo jedenáct frontů.

Úkoly, které stanovila Komunistická strana a sovětská vláda Sovětské armádě na zimní tažení let 1942—43, byly v zásadě splněny. Na jižním křídle sovětsko-německé fronty bylo postupně zničeno silné strategické uskupení nepřítele ve složení armád „B“ a „A“, způsobeny velké ztráty skupinám armád „Don“, „Sever“ a „Střed“. V důsledku ohromných ztrát nepřítele a růstu sovětské válečné výroby se změnil poměr sil ve prospěch Sovětské armády. Toto vítězství sovětských vojsk mělo ohromný vojenskopolitický význam. Mělo rozhodující vliv na zhoršení vnitropolitické a mezinárodní situace fašistického Německa a jeho spojenců. Autorita a vojenskopolitický prestiž hitlerovského Německa mezi jeho satelity prudce poklesl. Zničení italské, maďarské a dvou rumunských armád sovětskými vojsky

značně oslabilo síly fašistické koalice. Od této doby rychleji dozrávala její hluboká krize.

Důležitým výsledkem úspěšného útoku pro SSSR byla náhlá změna ve zlepšení strategické situace sovětských vojsk na všech směrech. Celková délka fronty se zkrátila více než o 2000 km. V důsledku osvobození hospodářsky důležitých prostorů jihu SSSR a území mnohých oblastí Ruska zvětšila se základna k zabezpečení potřeb fronty. Válečné úspěchy sovětského státu zvýšily jeho autoritu v mezinárodním postavení. Národy celého světa se znovu přesvědčily, že Sovětský svaz a jeho armáda jsou nejreálnější silou, která je schopna vést rozhodný a nekompromisní boj s fašismem až do úplného vítězství.

V knize je podrobně rozebrán průběh válečné činnosti na jiných frontách druhé světové války. Přesvědčivě je vysvětlen rozhodující vliv úspěchů sovětských vojsk na změnu vojenskopolitické situace v severní Africe. Autoři při analýze činnosti spojenců Sovětského svazu dělají správný závěr, že rozdíly ve společensko-politickém řádu určily různý přístup států k dosažení cílů ve válce. Vkládal-li Sovětský svaz do boje s fašistickým blokem všechny síly a prostředky, potom USA a Anglie se vyhýbaly aktivní činnosti proti hlavní síle agresivního bloku — fašistickému Německu — a odkládaly termíny otevření druhé fronty v západní Evropě, nesplnily povinnosti vůči SSSR a protahovaly podepsání druhé dohody se Sovětským svazem o válečných dodávkách.

I přesto, že měli v severní Africe značnou převahu sil a prostředků na zemi, úplnou nadvládu ve vzduchu a na moři, v polovině zimního tažení spojenci snížili bojovou aktivitu vojsk v Tunisu. Tím, že anglo-američtí spojenci vedli tzv. strategický bombardovací útok na Německo, nehledali způsoby rychlejšího zničení nepřítele. Plán strategického bombardování nepředpokládal tu okolnost, že Německo soustředilo hlavní úsilí na výrobu tanků, stíhačů tanků a dělostřelectva, tj. těch zbraní, které potřebovala pozemní vojska na Východě. V té době nebyly bombardovány závody na výrobu leteckých motorů, které byly slabým místem válečného průmyslu Německa a továrny na výrobu umělých pohonných hmot byly zahrnuty do bombardování až na jaře roku 1944. Nebyla účinně bombardována ani komuni-

kační síť Německa, která zabezpečovala operační převozy a zásobování vojsk. To umožňovalo nepříteli oddalovat skončení války, dodávat na frontu bojovou techniku, manévrovat zálohami a přesunovat je ze Západu na sovětsko-německou frontu.

Avšak v důsledku nových vítězství Sovětské armády bylo pro USA a Anglii čím dále tím více zřejmé, že na pokračování a upevnění válečné spolupráce se Sovětským svazem v rozhodující míře závisí úspěch jejich ozbrojených sil v boji s armádami fašistického bloku. Vlády západních mocností byly donuceny počítat s vůlí vlastního lidu, který sympatizoval se SSSR a očekával energická opatření od vlastních vedoucích činitelů.

Politické a vojenské řídící orgány Anglie a USA při plánování operace v prostorech Středoziemního moře sledovaly dalekosáhlé politické a ekonomické cíle: počítaly s úplnou kontrolou severní Afriky, s převedením surovinových zásob afrického kontinentu pod jejich správu, s upevněním a rozšířením vlastních pozic na Blízkém a Středním východě. Severní Afrika se mohla stát nástupištem vpádu do Itálie a států jihovýchodní Evropy. K uskutečnění těchto plánů vedly síly 8. britské armády a spojenecká vojska, která se vylodila v Maroku a Alžíru, dvě sladěné útočné operace ke zničení italsko-německého uskupení v Tunisu, Libyi a Egyptě.

Obě operace probíhaly v neobyčejně výhodné operační situaci pro spojenecká vojska. V Egyptě měla britská armáda převahu nad nepřítelem v osobách 2,8 násobnou, v tancích — 2,6, letounech 4,2 a v dělech 1,9 násobnou a úplnou nadvlá-

du na moři. V průběhu útoku, který trval dva týdny, 8. britská armáda zlomila odpor nepřítele, v prostoru El-Alamejnu mu způsobila značné ztráty a vyhnala ho z Egypta. Toto vítězství bylo pro spojenecká vojska velkou událostí. Změnila situaci v severní Africe v jejich prospěch. Vojska západních spojenců se v boji zocelila a získala zkušenosti z vedení útoku v poušti. Na tuto operaci, která měla lokální charakter a která ovlivnila situaci jen v rámci tohoto prostoru a zabezpečovala ochranu jižního křídla vojsk anti-hitlerovské koalice, by nebylo nutné ani zvláště upozorňovat. Avšak o vítězství spojenců u El-Alamejnu buržoazní historikové mnoho napsali. Všechno se snaží tomuto vítězství dát význam „mezíku“ ve válce. Avšak ani jeden z nich toto hodnocení nezdůvodňuje faktickým číselným materiálem a srovnávacími podklady. Podívejme se co dokazuje srovnání. Rommelova armáda u El-Alamejnu měla celkem 80 000 osob; v té době však počty fašistických vojsk na stalingradském směru činily více než 1 milion osob. V bojích u El-Alamejnu italsko-německá vojska ztratila 55 000 osob, 320 tanků a přibližně 1000 děl. Celkové ztráty hitlerovských vojsk jen v průběhu protiútoku sovětských vojsk u Stalingradu činily přes 800 000

osob, 2000 tanků a stíhačů tanků a 10 000 děl a minometů.

Je důležité také poznamenat, že vysazení spojeneckých vojsk na pobřeží severní Afriky (8. 11. 1942) a jejich činnost neměly rozhodující vliv na pokračující soustřeďování hlavního množství ozbrojených sil fašistického bloku na sovětsko-německé frontě.

V knize je široce rozebrán trpělivý politický boj SSSR o konsolidaci antihitlerovské koalice, aktivizaci bojové činnosti anglo-amerických vojsk v severní Africe a na Atlantiku, o urychlené otevření druhé fronty v Evropě.

Objektivní nutnost upevnění koalice přinutila vedoucí činitele spojeneckých států jít na sblížení s SSSR a na sladění vlastní činnosti s ním v boji proti společnému nepříteli. Avšak tento pozitivní proces probíhal v podmínkách odporu reakčních sil, silného boje proti celé řadě politických a strategických otázek a ještě nedospěl v dané etapě války k aktivní přípravě a stanovení konkrétní doby otevření druhé fronty v západní Evropě. Rozvoj vztahů SSSR, USA a Anglie ke sblížení byl předurčen společným cílem — zvítězit nad nepřitelem. Nutnost všestranného upevnění koalice začali čím dál tím více chápat realisticky myslící činitelé Západu.

Autorský kolektiv udělal velký kus vědecké a historické práce, ukázal celou řadu nových otázek, přesněji a originálně zdůvodnil mnohé vojenskopolitické jevy. Poprvé rozpracoval tabulku poměru sil bojujících koalic, která charakterizuje možnosti každé bojující strany na začátku nové etapy války a která pomůže čtenáři pochopit zákonitosti a materiální zdroje vítězství. Poprvé s přísnou logickou posloupcí a dostatečně podrobně ukázal spojitost mezi politickými, ekonomickými, ideologickými a strategickými podmínkami a problémy vedení druhé světové války v jejím období přelomu dvou bojujících koalic a hlavními bojujícími státy.

Autoři rozebrali hlavní směry všestranné činnosti strany při přípravě a dosažení zásadního přelomu v ozbrojeném zápasu, při zabezpečování růstu ekonomických a morálně politických možností Sovětského

svazu. Přesvědčivě vysvětlují podstatu všelidového boje s fašismem ve všech jeho projevech, konkrétně rozebírají vzniklé hlavní formy součinnosti partyzánů s vojsky frontů. Nápadně objasňují úlohu Hlavního velení a velení frontů při plánování operací a v průběhu sražení.

Čtenáři, kteří se hlouběji zajímají o studium otázek rozvoje vojenského umění, najdou v šestém díle mnoho zajímavého faktografického materiálu, který ukazuje jakými metodami a způsoby byly řešeny velké problémy, spojené s utajenou přípravou útočných operací skupin frontů a frontů, s vytvářením převahy sil a prostředků na hlavních směrech, s průlomem hluboce členěné obrany, s obklíčením a zničením klíčových uskupení nepřítelů a s využitím druhů ozbrojených sil a druhů vojsk.